

2025-09-30

Avsnitt 109: Bildstöd i förskolan

INFORÖST: Vi på Specialpedagogiska skolmyndigheten arbetar för att alla barn, elever och vuxenstuderande, oavsett funktionsförmåga, ska nå målen för sin utbildning. I podden *Lika värde* förklarar, fördjupar och diskuterar vi specialpedagogik, och ger goda råd till dig som arbetar i, eller har barn som går i förskolan och skolan. Om du vill veta mer om SPSM och vilket stöd vi erbjuder, gå in på vår webbplats, spsm.se och följ oss i sociala medier. Fler avsnitt av podden *Lika värde* hittar du på spsm.se och där poddar finns.

SARA: Bilder och symboler kan användas i kommunikation som stöd för minnet, som samtalsunderlag, eller för att utveckla språk. Det är en form av alternativ och kompletterande kommunikation. I Kungsbacka har två kommunala förskolor genomfört ett projekt, där ett av målen var att utveckla användandet av bildstöd. Och det ska vi prata om i dag. Med mig i det här samtalet har jag Anna-Maria Ackre från Kungsbacka. Du har drivit många delar i detta projekt. Och Monica Lindberg, som är rådgivare här på SPSM och som har följt projektet. Varmt välkomna till det här samtalet.

ANNA-MARIA: Tack så mycket.

MONICA: Tackar, tackar.

SARA: Och själv heter jag Sara Hamrén Håkansson och är kommunikatör på SPSM. Men Anna-Maria, du kan

2025-09-30

Dnr

**väl börja med att berätta vilken roll du har haft i
det här projektet?**

ANNA-MARIA: Ja, jag har under detta projektet arbetat som verksamhetsutvecklare och pedagogisk handledare. Och i slutet av projektperioden så var jag även TF-rektor för förskolorna som var med i projektet. Som pedagogisk handledare så har jag varit en av projektledarna som har drivit frågor som handlar om till exempel hur vi ska få i gång projektet i verksamheten. Och jag har även handlett pedagoger med koppling till olika delar av verksamheten, där projektet varit en stor del i. Sen var det en annan person som var huvudansvarig för att driva projektet framåt. Så jag jobbade också mycket med att ha, vad ska man säga, extra ögon och öron ute i verksamheten för att se vad vi behövde fånga upp och rikta fokus någonstans i projektet, för att få arbetet att fortlöpa framåt. I slutet av projektet så var jag tillförordnad rektor, och då la jag också stor vikt vid hur vi skulle arbeta med att få de delarna vi hade jobbat med i projektet att fortlöpa, efter att vårt projekt hade tagit slut. Så att utvecklingen av arbetet skulle fortsätta framåt. Och det arbetet har jag drivit tillsammans med vår specialpedagog, som också är anställd efter projekttidens slut. Men nu så är vår ordinarie rektor tillbaka. Och jag är faktiskt ansvarig för ett nytt projekt med SPSM.

SARA: Ja, det är viktigt att arbetet fortsätter. Och du ska få berätta mer om det ni har gjort strax, och även om det

2025-09-30

Dnr

ni är på gång att göra nu. Men du, Monica, du möter ju många förskolor i din roll som rådgivare. Och det var du som tipsade oss om att ta upp det här projektet i podden. Vad är det i det här projektet som du tycker är extra intressant?

MONICA:

Ja, i mitt arbete som rådgivare så möter jag många rektorer och arbetslag, där det i många fall är samtal kring hur barn med funktionsnedsättning och hur personalen kan möta de utmaningar som finns. Och hur de kan vara mer rustade för att möta alla barn i gruppen. I detta projekt har jag kunnat följa rektors och projektledarnas beskrivning, hur man arbetat förebyggande och främjande för att möta och involvera alla barn, och all personal på förskolan. Och jag upplever att det är en tydlig skillnad med det arbetet, med att just involvera all personal i projektet. Och vilket har fallit väl ut när ledningen, personalen, och barnen på förskolan och vårdnadshavarna, engagerats gemensamt i projektet.

SARA:

Ja, men det vill man ju gärna veta mer om. Det här projektet berörde då i första hand två förskolor. Hur såg det ut innan projektet började? Fanns det något bildstöd på förskolorna, och hur använde de det då?

ANNA-MARIA:

Ja, innan vi startade detta projektet så fanns det bildstöd. Men då var det mer lite som Monica förklarade, att det var kopplat till de individer som sågs ha behovet av bildstöd, i stället för att alla skulle ha tillgång till det. Och vår dåvarande specialpedagog arbetade mer med att finnas till för de grupperna där

2025-09-30

Dnr

det upplevdes att det fanns behov hos individer, i stället för att arbeta med alla barngrupper och alla pedagoger.

SARA: Men vad gjorde ni då för att få bildstödet till något som användes i hela verksamheten, för alla barn och hela dagen?

ANNA-MARIA: Där har första projektåret handlat mycket om implementering. Och det är även någonting som fortsätter. För att hela tiden försöka hålla i att vi tillför, så att alla får tillgång till bildstöd. Men från första början så var fokus också att få ut bildstöd i alla grupper, och att det skulle vara enkelt att börja använda det. Så att vi startade hela projektet med att se till att alla fick bildstöd, i form av värdegrundsbilder och knippor, aktivitetstavla och dagsschema. Och sen hade vi också kommunikationskartor som vi fick ut och bildstöd till våra miljöer. Och som sagt, allting serverade vi ut. Så att det var inga som behövde sitta och skriva ut och laminera, utan det gjorde vi åt alla pedagogerna. Och detta var för att utgångsläget skulle vara samma överallt på båda två förskolor. Sen handlade mycket i början om att fånga upp både ... åt två håll. Både de som vi såg var pepp och framåt, och tyckte detta var roligt. Och fånga deras idéer, så att vi snabbt skulle kunna få spridning. Men sen handlade det också om att fånga upp de där vi kände att vi inte riktigt fick något gehör. Och att det var där vi också la fokus och tid på att vara. Sen är det ju så här, att det är

2025-09-30

Dnr

fortfarande ett arbete som pågår med att få rullning på detta. För att det är fortfarande pedagoger där det inte faller sig helt naturligt, eller att det börjar nya personer och att man då måste fånga upp dem. Så att vi har jobbat mycket med att man ska hålla i och hålla ut, för att det verkligen ska fungera och bli ett fungerande långsiktigt arbete.

SARA: Så alla som var med fick ett paket med verktyg då, kan man säga. Du räknade upp några stycken. Kan du förklara lite mer vad det var, de där verktygen, vad det är för någonting?

ANNA-MARIA: Ja, så klart behöver vi en förklaring på de här olika delarna som jag nämnde. Men jag sa ju bland annat värdegrundsbilder. Och där har vi arbetat fram ett gemensamt värdegrundsspråk, med tillhörande bilder, som stöttar oss i att forma möjligheter för barnen att möta olika situationer i förskolan genom dessa begreppen. Och att skapa ett geme... Alltså det gemensamma språket handlar ju om ett språk, som gäller för både oss vuxna och för barnen. Och dessa begrepp kan vara till exempel "stopp min kropp", samtycke, samarbete, förlåt, lyssna. Det är lite olika. Sen så jobbar vi med knippor. Och det är ett verktyg som pedagogerna alltid ska ha med sig. Och där har alla pedagoger två knippor var. Och då är det bildstöd i ungefär storlek 5x5 centimeter ungefär, som sitter fast i en nyckelring på en ... om jag säger skidkortshållare, kanske skulle kunna vara en bra förklaring. Med ett sånt snöre som man drar in och ut,

2025-09-30

Dnr

så att bilderna är rörliga men ändå sitter fast i midjan. Och då har vi de här värdegrundsbilderna, som jag sa innan, tillsammans med olika kommunikationsbilder på en knippe. Och den andra är rutinbilder. Så att vi ger barnen möjlighet att ha visuellt stöd för de olika delarna de möter under dagen på förskolan. Sen jobbar vi med aktivitetstavla. Och då har alla grupper en tavla som är utformad med valbara aktiviteter. Och det handlar om att kunna dela upp barnen på den ytan vi har, samt att ge barn möjlighet att se vad det finns att välja mellan. Att få en tydlig visuell bild av olika val. Där har vi olika grupper som har aktiviteter, men vissa grupper har rummen uppsatta. Så att det ser lite olika ut. Dagsschema, att det är en ... Någonstans centralt på våra avdelningar så finns det ett fast schema över hur en typisk dag på en förskola ser ut. Och då går det från ... Längst upp sitter att det öppnar, och så frukost och leka inne, samling, och så fortsätter det nedåt. Och så har vi en pil, som man kan flytta, för att kunna se var någonstans på dagen vi är. Så detta är som en slags visuell klocka över dagsrytmen, för att kunna visa barnen var någonstans på dagen vi är, för till exempel om det är ett barn som undrar när man ska gå hem, eller när det är dags att äta eller så där. Och detta kompletteras också med att många har morgonmöte eller samling, där de sätter upp dagen och pratar om den, bild för bild. Men de två hör liksom ihop. Och sen så kommunikationskartor har vi. Och då är det bilder, bildstöd då, samlade på ett ark som kan förklara olika situationer för barnen. Och det kan handla om att

2025-09-30

Dnr

förklara stegvis vad som händer i verksamheten, eller hur man ska kunna lösa en konflikt, eller kommunicera mellan olika individer. Hur en lämning eller hämtning går till. Men vi jobbar också med behovskartor. Och då har vi två bilder, där på den ena så kan barnen peka på vilken känsla de har, och på den andra kan de peka på vad de har behov av. Och dem har vi också i miniformat sittande, så alla har med sig dem på sina knippen. Och sen så använder vi bildstöd i våra lärmiljöer. Och då handlar det om att lådor är utmärkta med materialet, eller skåpen är utmärkta, vad det finns för material. Och även, det kan vara glas och knivar och skedar och sånt också, bara för att det ska finnas en visuell bild av var någonstans man hittar olika saker på avdelningen.

SARA: Ja, men tack. Det var ju många bra verktyg där. Men hur bestämde ni vilka bilder som skulle finnas med i de här olika verktygen?

ANNA-MARIA: Ja, där utgick vi först och främst utifrån rutiner på förskolan, och vilka olika begrepp och ord och situationer som barnen möter vid flest tillfällen på förskolan. Och värdegrundsorden började med några få ord, som sen utökades. Och det har kommit antingen från att vi ser behovet av att utöka med vissa ord, eller att vi har fått önskemål från pedagoger, där det kan ha varit någon pedagog som säger att "vi behöver detta ordet". Och då har vi ... Om vi tycker att det har känts som att det här är ett användbart ord för alla, så har vi sett till så att alla får tillgång till det.

2025-09-30

Dnr

Sen är ju också alla våra pedagoger delaktiga och har möjlighet att hjälpa till att utforma vilken bilder som ska användas. Så att själva bildstödsutbudet, det ska hållas levande hela tiden och vara under utveckling. Så som jag sa, att är det så att en person känner "jag saknar den här bilden" så ser vi till att alla får ta del av den. Så att vi verkligen håller en sammanhållning i utvecklandet. Så det inte bara sitter i att det är en person som är framåt och önskar nya bilder, och så är det bara den som får det. Utan önskas det en bild, så ser vi till att alla får ta del av den. Sen så har vi också ... Mycket har handlat om att vara i de kollegiala samtalen om detta, och prata mycket om vad är det för syfte med detta, varför jobbar vi med bildstöd, vad är det som gör att vi behöver ge barnen de här olika möjligheterna till kommunikation, olika kommunikationsvägar. Och hålla det levande på det sättet.

SARA:

Ja, men intressant. Jag tänker att det handlar inte bara om att pedagogerna ska få bilder, utan man ska också prata om hur man använder dem som stöd. Men varför är det viktigt att alla barn får tillgång till det här bildstödet?

ANNA-MARIA:

Från början, eller i projektansökan, så är ju vårt projekt i första hand riktat mot barn med neuropsykiatriska funktionsvariationer. Men i förskolan så möter vi oftast dessa barnen när de inte har fått sin diagnos än. Vi kan se målgruppen, men innan diagnosen finns. I det så började ju tankesättet,

2025-09-30

Dnr

om att vi kan inte veta exakt vilka barn som har detta behovet, eller vilka barn som mår bra av att få olika kommunikationsvägar. Och i det tankesättet så började vi med att arbeta fram att bildstöd skulle vara tillgängligt för alla barn. Och att det sitter i barnen att äga olika kommunikationsvägar, i stället för att det är vi vuxna som ska bestämma vem som har behovet och inte. Genom att ge barnen fler möjligheter till kommunikation, så har vi också sett att det har skett en väldig utveckling i barnens sätt att kommunicera, och vägar att kommunicera med. Och en stor framgångsfaktor i detta är också att genom att vi har ett sånt bred grundutbud, bildstöd och ett tankesätt hos pedagogerna i att tänka bildstöd, gör att vi faktiskt har väldigt stor möjlighet att ta emot alla individer på vår förskola utan att behöva göra några extra anpassningar utifrån vilka individer som kommer till oss. Så i stället så kan man lägga fokus på vad de individerna vi möter behöver. Men det grundutbudet är redan så pass välutvecklat, så vi behöver inte dra i gång ett arbete för att möta barns behov, utan vi kan utveckla utefter barnens behov.

SARA: Ja, men det är alltså fler barn än ni trodde som faktiskt har nytta av det här bildstödet, nu när alla har tillgång till det. Monica, vad har du sett av det här när du har besökt någon av förskolorna som ingått i projektet?

MONICA: Först fick jag beskrivningen i möten vi hade. Och som kontaktperson i det här projektet så har jag också möjligheten att besöka verksamheterna, och fick då se

2025-09-30

Dnr

hur alla barnen och personalen var involverade, och hur det användes då. Och hur även barnen på förskolan använde de här begreppen, som samtycke och mjuk hand, och de som Anna-Maria har beskrivit här. Och att det även ute på gården fanns bildstöd uppsatta, som då väldigt tydligt och synligt. Och som för barnen då skapar den här tydligheten och en trygghet, tänker jag. Och när jag var på besök så måste jag berätta, passa på att berätta. Det var en situation där det blev tydligt för mig hur barnen ... hur det har landat hos barnen. Där jag fick möjligheten att vara med på en samling i en av grupperna, och där det är ett litet barn som inte är så nöjd med att jag sitter med i samlingsringen. Och han visar tydligt att jag var på fel plats. Men då var personalen, en av personalen, snabbt framme med sin knippa och visade bilden på en bild där vi bjuder in, var det en bild. Och när hon visade den för honom så tittade han upp på mig, och så visade han med hela kroppen att det var okej att jag fanns med. Så jag tänker att det blev så tydligt att det har landat gott i verksamheten, det här arbetet som personalen har gjort.

SARA: Ja, så barnet förstod direkt vad bilden betydde, och så löste det situationen så att du kunde stanna kvar där i samlingen?

MONICA: Ja, men precis. Så att jag tänker att det blev ett sånt tydligt kvitto på att det har landat gott. Den situationen, tänker jag.

2025-09-30

Dnr

- SARA: Anna-Maria, kan du berätta något mer om vad projektet har inneburit för barnen, vad ni har sett för effekter?
- ANNA-MARIA: Ja, den stora effekten är ju lite det som jag nämnde tidigare, att vi har gett alla tillgång till en helt annan bred av kommunikationsmedel. Och att det inte är upp till oss vuxna att bestämma var behovet finns, utan att alla barn faktiskt mår bra av fler kommunikationsvägar. Sen är en stor effekt också att vi har höjt vår kvalitet i verksamheten, genom att vi verkligen kan säga att vi är en förskola för alla. Och har mycket större möjlighet att möta alla, våra individer, på bästa sätt. Vi ser också att vi ... en effekt av att vi arbetat fram ett specialpedagogiskt förhållningssätt som genomsyrar hela verksamheten, i stället för att specialpedagog är något som vi arbetar med utifrån särskilda behov. Här har vi också sett möjligheterna för att vår specialpedagog ska kunna vara mer inne i vårt systematiska arbete och verksamhetsutveckling, i stället för att specialpedagogik och specialpedagogen ska vara något eget. Och värdegrundsarbetet har haft en jättefin effekt i vår verksamhet, och det ser vi genom att barn och pedagoger har fått ett gemensamt språk. Och det har gett större möjlighet till kommunikation, vilket lett till färre konflikter. Och det har också ökat vårt professionella gemensamma språk.

2025-09-30

Dnr

SARA: Ja, vad bra att du tog upp värdegrundsarbetet igen.
Kan du berätta lite mer om hur ni har använt bildstöd i
det arbetet?

ANNA-MARIA: Värdegrundsarbetet, det implementerades ju i
samband med projektet. Så att det är tack vare
projektet som vi har ett gemensamt
värdegrundsarbete, som pågår hela läsåret på våra
förskolor. Våra värdegrundsbegrepp presenterades
och implementerades tillsammans med tillhörande
bildstöd, så att de har gått i ett. Så att varje
värdegrundsbegrepp har ett bildstöd som hör till då
det begreppet. Och arbetet handlar mycket om att
begreppen ska användas som en naturlig del i
förskolans vardag, mer än att det handlar om att ha
aktiviteter för att nå värdegrundsarbete eller en högre
värdegrund. Jag tänkte jag kanske ska förklara alla
begreppen, så man förstår vad de är för några.

Det var som Monica nämnde då, bjuda in. Och det är
som man hör, att det handlar om att man bjuder in till
lek, eller till samling eller till måltider. Och sen,
”stopp min kropp” har vi, och det förklarar ju sig
själv. Och det är ett rätt välkänt begrepp, tillsammans
med samtycke. Och samtycke är ju också någonting
som vi ser att även de allra yngsta barnen kan ta till
sig, tillsammans med ”stopp min kropp”. Förståelse
för både för ens egen del, vad min kropp har för
värde, men också att vi respekterar andra, våra
kompisar. Och sen har vi mjuk hand, och det kan vi
väl förklara som ett ord som används som ett ... för

2025-09-30

Dnr

att få lite mer positiv klang på att vi inte ska slåss. Så att vi är snälla mot varandra och använder mjuka händer mot våra kompisar.

Och då har vi också tillsammans med det mjuk röst, som är lite på samma sätt, fast att det handlar om att vi inte ska skrika utan tänka på våra öron och att vi använder volymen på ett sätt som är snällt mot allas öron. Lyssna, att lyssna på våra kompisar eller lyssna på våra pedagoger. Begreppet förlåt har vi med, för att ändå kunna visa när man känner att "nu vill jag säga förlåt till någon", men man kanske inte alltid kan säga det. Då har vi både bilden, att man kan visa bilden. Men man kan också visa förlåt med tecken, för det använder vi också. Samarbeta, förklarar ju sig själv. Att ibland behöver man också visa det, där vi säger att det kanske är barn som kanske bråkar över en leksak, eller vem som ska göra vad i en lek, och då använder vi "samarbeta". Sen så har vi snacka snyggt, och den är också lite ... Det handlar om hur vi pratar med varandra. Så mjuk röst är mer ljudvolymen, och snacka snyggt är hur vi pratar med varandra. Att man ska säga snälla saker och snälla ord om varandra och till varandra, och vara snälla mot varandra helt enkelt och snacka snyggt med varandra. Och sen så kompletterade vi "stopp, min kropp" med "stopp, jag blir ledsen", för att man också ska kunna visa en känsla tillsammans med ett kort. Där har vi de värdegrundsbegreppen som vi arbetar med just nu. Men från början så var det ... Nu kommer jag inte exakt ihåg vilken ordning de har kommit i. Men jag

2025-09-30

Dnr

tror vi började med sex stycken, och nu är det uppe i ... tio tror jag jag kan räkna till. Så att vi har också utvecklat arbetet och lagt till ord, som vi tillsammans i verksamheten har känt gör gott för värdegrundsarbetet. Och som jag sa innan, så de här orden har verkligen gett oss en möjlighet att skapa ett gemensamt språk som har höjt professionaliteten på våra förskolor.

SARA:

Ja, men intressant och roligt att höra de här begreppen. Och jag fastnade också för det här att ... man kan väl säga nästan två utvecklingsarbetena då, om värdegrund och bildstöd som har gått ihop, i stället för att man mer genomfört arbetena parallellt. För jag tänker, det är alltid bra när olika projekt och utvecklingsarbeten går ihop. Det blir lättare att ta till sig också. Men jag gissar att ni har stött på utmaningar också under projektet, eller?

ANNA-MARIA:

Ja, men det är klart, att all form av implementering av nya saker i en verksamhet är ju utmanande. Och då är ... största utmaningen är att verkligen få med sig alla. Och det är någonting vi fortfarande jobbar med. Från början jobbade vi mycket med vad vi hade för inställning till att använda bildstöd, medan nu är det mer att vi märker att inställningen ändå är att "vi förstår att det behövs och att det gynnar alla barnen". Men det är fortfarande svårt att få det till att bli en naturlig del hos alla pedagoger. Och vi möter fortfarande pedagoger som kanske har lite det där tankesättet, att man "jag använder det för de som

2025-09-30

Dnr

behöver”, men de är ju färre nu än vad de var från början. Men som sagt, att få i gång det, och verkligen få arbetet att sätta sig i ryggraden hos alla pedagoger, har väl varit den största utmaningen. Men som jag nämnde lite innan, så hålla i och hålla ut är ju viktigt. Och att vi även hade en plan för hur vi skulle fortsätta efter att projektet tog slut. Så att nu är vi väldigt nära att kunna säga att detta här är faktiskt någonting som lever i hela vår verksamhet. Nu jobbar vi mer med just det här med att få det till att verkligen användas varje dag, och då att få med oss så att nya pedagoger kommer in i arbetet med en gång när de börjar hos oss.

SARA: Och jag tänker, det är ju alltid en utmaning att få med sig alla i ett utvecklingsarbete. Det är inte alltid så lätt. Monica, har du några tankar kring det?

MONICA: I min roll som rådgivare och kontaktperson, så har jag kunnat se en tydlig ledare och en rektor som har visat på en stor entusiasm. Och där man haft en vision och en riktning, vart man vill, och man tillsammans då med projektledarna presenterat det för personalen. Och att på det sättet har alla engagerats, och hon har spridit det i verksamheten på ett väldigt positivt sätt.

SARA: Så det är viktigt att rektor är med och stöttar projektet, och visar att det är viktigt för att skapa ett engagemang, och får med sig personalen, tänker jag då. Och det låter ju bra, att ni är nära att kunna säga att alla på förskolorna i projektet är med nu. Men

2025-09-30

Dnr

Anna-Maria, du nämnde i början att ni har ett nytt projekt på gång. Kan du berätta lite kort om det?

ANNA-MARIA: Ja, absolut. Vi är precis i startgroparna av nya projektet, för det kommer gälla nu under detta läsår 25/26. Men i det så jobbar vi lite med de delarna som vi gjorde i det förra projektet. Men nu har vi ... innefattar det alla fyra förskolorna i området. Så att vi jobbar med spridning [?? 0:26:38]. Vi ska också arbeta fram, och påbörjat arbetet, med minsta gemensamma nämnare inom det specialpedagogiska arbetet. Vilket innebär då att de här egentligen verktygen som vi ... eller som jag pratade om från början, det blir en del av våra pedagogers riktlinjer. Och att det är det som förväntas när man ska arbeta hos oss. Och det ingår i det nya projektet. Sen ska vi också fortsätta med ett arbete som påbörjades under projektår två, som jag inte pratat så mycket om nu, eftersom detta har handlat mest om bildstöd. Men projektår två hade en del då vi skulle systematisera specialpedagogens arbete. Detta hann, kan vi säga, bara påbörjas. Och implementeringen var inte så tydlig. Vi lyckades inte riktigt få in det på så pass bra sätt som vi önskade.

Så där har vi i det nya projektet skrivit fram en förklaring om hur specialpedagogens arbete ska kunna gå till, för att hon med jämna mellanrum då skall möta alla arbetslag kontinuerligt. Och att det ska vara en naturlig del, att ha ett nära samarbete mellan specialpedagog och våra grupper. Och sen så ska vi

2025-09-30

Dnr

också fortsätta arbetet med bildstöd som vi jobbar med nu då, att implementera det på alla fyra förskolor. Men också utveckla det, så att det bildstöd används ännu mer i vår uteverksamhet. Men också att det blir en del av våra projektarbeten, alltså det pedagogerna gör med barnen. Att de tänker i bildstöd, för att göra det tydligt även i aktiviteter som barnen möter på förskolan. Vi vill också utveckla vårt arbete med kommunikationskort, så att vi jobbar ännu mer med övergångar och ger barnen bättre möjligheter till förberedelser. Och där kommer vi lägga mycket fokus på utemiljön, eller övergången mellan inne till ute. Och sen så ska vi arbeta med Takk också, för det är någonting som vi inte gjort alls hittills så systematiskt. Utan det är någonting som vi vill ge barnen som en ytterligare kommunikationsmöjlighet, som komplement till vårt bildstöd.

SARA:

Det låter som ett intressant och ett gediget projekt, som ni nu fortsätter med. Och där kommer ni att sprida bildstödet till fler förskolor. Och så implementerar ni då det som heter tecken som alternativ och kompletterande kommunikation, och förkortas Takk. T A K K. Och så utvecklar ni arbetet mellan specialpedagog och övrig personal. Det låter ju väldigt klokt, tycker jag, och spännande. Men innan vi avslutar så undrar jag om ni har några råd till våra lyssnare, som kanske vill göra något liknande i sin verksamhet.

2025-09-30

Dnr

ANNA-MARIA: Ja, men mitt bästa råd är väl egentligen att jobba med förhållningssättet och tankesättet kring vilka barn eller vem som behöver möjlighet att möta kommunikation på olika sätt. Och att bildstöd, och även då tecken som stöd, är någonting som gynnar alla. Och att ge alla barn den möjligheten ger ju barnen en annan möjlighet för utveckling. Och vi kan ju verkligen se hur detta med att jobba med vidgade kommunikationsvägar har höjt kvalitén på våra barns utbildning. Och sen så i all implementering av utvecklingsarbetet så vill jag ändå säga detta igen, att våga hålla i och hålla ut, och tro på sina idéer. Och att även göra många delaktiga. Och att se till att man formar arbetet tillsammans, så att många känner att det är betydelsefullt för dem.

SARA: Ja, tack. Och Monica, har du några råd?

MONICA: Ja, jag kan bara instämma i det Anna-Maria lyfte här, att det är många viktiga delar. Och jag tror också att det är en viktig del, att man har en tydlig idé från projektet, vad det ska utgå ifrån. Och något som är aktuellt för just vår förskola. Och det här som jag lyfte innan, att rektor har en avgörande roll, tror jag, för sin vision och implementeringen, för att det ska gå så bra och så smidigt som möjligt. Och det är viktigt med någon som håller i projektet. Och att man involverar hela personalgruppen som då blir bärare av det här projektet, så att det inte är någon enstaka som blir bärare. Och att det då blir, på sikt, en naturlig del av

2025-09-30

Dnr

förskolans verksamhet. Så att det inte bara blir just ett projekt, utan det håller över tid.

SARA: Ja, men tack för dessa goda råd. Och tack till er som har tagit er tid att vara med i vår podd, Anna-Maria Ackre från Kungsbacka kommun och Monica Lindberg från SPSM.

ANNA-MARIA: Tack så mycket för att man fick vara med.

MONICA: Ja, tack, tack.

SARA: Gå gärna in på vår webbplats spsm.se. Där finns information om bildstöd, och andra former av alternativ och kompletterande kommunikation. Sök på AKK. På webbplatsen finns också information om bidrag till utvecklingsprojekt. Det fick Kungsbacka kommun till sitt projekt. Och vill ni utveckla ert arbetssätt och er lärmiljöer för barn med funktionsnedsättning, så kan också vår specialpedagogiska rådgivning vara ett alternativ. Rådgivningen utgår då från era behov och den är kostnadsfri. På vår webbplats kan du läsa mer om det, och även skicka in en förfrågan. Tack till er som har lyssnat.

INFORÖST: Tack för att du har lyssnat på SPSM:s podd *Lika värde*. Fler avsnitt hittar du på spsm.se och där poddar finns.